

**First Professional BAMS (Part I) Degree Supplementary Examinations,  
March 2015  
SANSKRIT - Paper II**

Time: 3 Hours

Total marks:100

• **Answer All Questions**

1. व्याख्यात--

(10)

- योगेन चित्तस्य पदेन वाचां मलं शरीरस्य च वैद्यकेन।  
योऽपाकरोत्तं प्रवरं मुनीनां पतञ्जलिं प्राञ्जलिरानतोऽस्मि॥
- आयुः कामयमानेन धर्मार्थसुखसाधनम्।  
आयुर्वेदोपदेशेषु विधेयः परमादरः॥
- उत्पत्ति परिभूतायाः किमस्याः पावनान्तरैः।  
तीर्थोदकं च वह्निश्च नान्यतः शुद्धिमर्हतः॥
- विषं विषयवैषम्यं न विषं विषमुच्यते।  
जन्मान्तरघ्ना विषयाः एकदेहहरं विषम्।

2. टिप्पणी लिखत--

(10)

- व्यायामः। • प्राणायामः। • हंसोदकं। • घृतम्। • ब्रह्मचर्यम्।

3. अर्थमुक्त्वा स्ववाक्येषु योजयत--(10)

- यदा - तदा। • खलु। • विना। • शनैः शनैः। • तथापि।

4. सन्दर्भमुक्त्वा आशयं विशदयत--

(10)

- न विराजन्ति हि सर्वे वित्तविहीनस्य पुरुषस्य॥ • पुत्रगात्रस्य संस्पर्शं चन्दनादतिरिच्यते॥
- तेनेदं वर्तते जगत्॥ • तृष्णैकातरुणायते॥
- कर्कटेन द्वितीयेन जीवितं परिरक्षितम्॥

5. ग्रन्थोक्तरीत्या वर्णयत--

(5)

- स्नानम्॥

6. सूचितकथां लिखत (5)

- पश्चात् भवति सन्तापो ब्रह्मण्या नकुले यथा॥

7. ग्रन्थोक्तरीत्या वर्णयत-- (5)
- प्रज्ञापराधः ।।
8. सन्दर्भमुक्त्वा आशयं विशदयत-- (5)
- शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम् ।
  - आहारस्त्रिविधास्मृताः ।
9. विभागान् निर्दिशत-- (5)
- अष्टाङ्गायुर्वेदः ।
  - तिस्रः एषणः ।
10. एकैकेन वाक्येन संस्कृतभाषायामुत्तरयत-- (5)
- चत्वारि दानानि कानि? • निदाने श्रेष्ठः कः? • आयुर्वेदः स उच्यते कः?
  - प्रतिपर्वरसावहम् किम्? • स्वस्थ इत्यभिधीयते कः?
11. रूपाणि लिखत-- (5)
- अभवत् ।
  - भविष्यति ।
12. रूपाणि लिखत-- (5)
- युष्मद् शब्दः
13. विगृहणीत (5)
- पिपासा • पितरौ • कापुरुषः • दुष्करम् • चोरभयम्
14. यथोचितं योजयत (5)
- |              |   |                   |
|--------------|---|-------------------|
| महाभारतम्    | - | रघुवंशः           |
| कालिदासः     | - | अपरिक्षिप्तकारकम् |
| योगेन        | - | पर्वम्            |
| पञ्चतन्त्रम् | - | सप्तविधम्         |
| स्नानं       | - | चित्तस्य          |
15. अर्थं लिखत-- (5)
- सारमेयः • महानसं • नकुलः • बान्धवः • रासभः
16. प्रयोगं विपरिणमयत (5)
- पिपासितैः काव्यरसो न पीयते । • वायुः साधकं हन्ति । • रामः वनं गच्छति ।
  - वैश्वानरः स उच्यते । • देवदत्तः शास्त्रं पठति ।

\*\*\*\*\*